

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Järvipetäjä, M., Björkroth, P. & Nevado, S. 2019. Oivalluksia, omaperäisyyttä ja oppia tilaustöistä niin tilaajille kuin opiskelijoille ja ohjaajillekin. Talk-verkkolehti, Innopeda, Taide 26.8.2019.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/taide/oivalluksia-omaperaisyytta-ja-oppia-tilaustoista-niin-tilaajille-kuin-opiskelijoille-ja-ohjaajillekin/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Järvipetäjä, M., Björkroth, P. & Nevado, S. 2019. Oivalluksia, omaperäisyyttä ja oppia tilaustöistä niin tilaajille kuin opiskelijoille ja ohjaajillekin. Online Magazine Talk, Innopeda, Art 26.8.2019.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/taide/oivalluksia-omaperaisyytta-ja-oppia-tilaustoista-niin-tilaajille-kuin-opiskelijoille-ja-ohjaajillekin/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

INNOPEDA

TAIDE Art

Milla Järvipetäjä

tutkimusvastaava, Turun AMK / Taideakatemia

Peter Björkroth

lehtori, YH Novia

Susana Nevado

päätoiminen tuntiopettaja, Turun AMK / Taideakatemia

Oivalluksia, omaperäisyyttä ja oppia tilaustöistä niin tilaajille kuin opiskelijoille ja ohjaajillekin

Avainsanat: [innovaatiopedagogiikka](#), [innovationtool](#), [KampusART](#), [taideakatemia](#)

Aidot työelämätoimeksiannot ja tilaukset luovien alojen opiskelijoilta tarjoavat kehittymismahdollisuuksia niin opiskelijoille, opettajille kuin tilaajillekin. Lopputulos saattaa olla huomattavasti oivaltavampi ja omaperäisempi kuin osattiin odottaa, ja prosessissa oppivat kaikki. On kuitenkin hyvä muistaa, että toimitaan oppilaitosympäristössä ja tilausten yhteydessä toteutetaan opetussuunnitelmaa ja huomioidaan opiskelijaprojektien erityispiirteitä.

IRM-Tool-projektissa tuotettiin [Innovationtool](#)-verkkosivusto, joka tuo esiin luovaa työskentelyä innovaatioprosesseissa. Projekti on tilannut runsaasti luovia, visuaalisia esityksiä sivustolle Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoilta. Opiskelijat ovat suunnitelleet ja toteuttaneet toimeksiantojen perusteella lyhytelokuvia, infografiikkaa, animaatioita, logoja sekä nettisivuston graafisen ilmeen ja toiminnallisuuden.

[KampusART](#)-taideohjelma puolestaan on Turun AMK:n Kupittaaan kampuksen rakennuskokonaisuuteen liittyvä taidepedagoginen kehitysprojekti, jonka ytimessä on nykYTEKNOLOGIOITA HYÖDYNTÄVÄ moninainen ja rohkea nykYtaide. Osa KampusART-ohjelman teoksista toteutetaan opiskelijatoimeksiantoina.

Toimeksiantaja joutuu usein etenkin luovaa työpanosta edellyttävien toimeksiantojen yhteydessä pohtimaan seuraavanlaisia kysymyksiä:

"Kuinka tarkasti määritellyn ongelman voi antaa opiskelijoille?"

"Kuinka täsmällisesti toivottua lopputulosta tulisi itse osata kuvailla?"

"Miten opiskelijoiden työ eroaa jo valmiiden ammattilaisten työstä?"

Opiskelija- ja korkeakoulunäkökulmasta puolestaan toimeksiannot ovat opiskelijoille aitoja kohtaamisia reaali maailman työelämän kanssa. Toimeksiannot tulee annostella opintopisteinä, oppimistavoitteina ja arvioitavina kokonaisuuksina.

Korkeakouluille toimeksiannot ovat yksi tapa toteuttaa opetussuunnitelmaa. Ongelmaperustainen oppiminen pedagogisena lähestymistapana kannustaa saattamaan opiskelijat ohjatusti aitojen työelämäkysymysten ratkaisuun (ks. esim. Poikela, Lähteenmäki & Poikela 2002, 25–30). Turun ammattikorkeakoulun kehittämä innovaatiopedagogiikka painottaa monialaisuuden huomioivia, ympäröivästä työelämästä kumpuavia toimintatapoja (ks. esim. Penttilä, Kairisto-Mertanen & Putkonen 2009, 11). Vaikka luovien tilaustöiden kytkemisellä opintojaksoihin voidaan nähdä pedagogisia etuja, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin sekä muihin toimeksiantoihin kytketyissä opintojaksoissa haasteena on usein tilauksen, opintojakson ja opiskelijoiden tavoitteiden kohtaaminen.

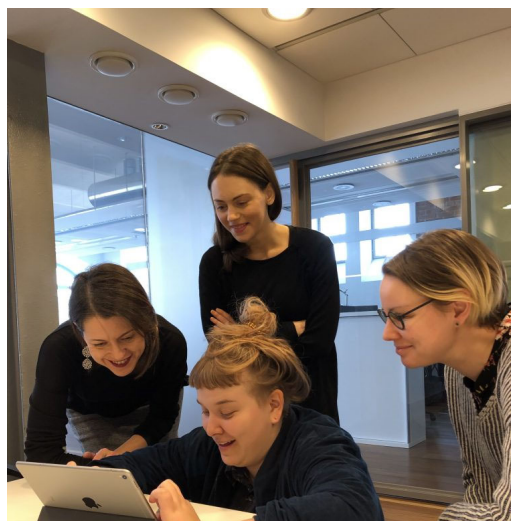
Korkeakoulumaailman haasteet toimeksiantojen toteutuksessa

Toimeksiantoja työstetään usein osana opetussuunnitelmaan kirjattuja opintojaksoja, joiden tavoitteiden olisi syytä kohdata toimeksiannon tavoitteet. Kaikki opiskelijat, jotka osallistuvat opintojaksolle, eivät välttämättä ole kiinnostuneita ja motivoituneita juuri toimeksiannon tai opintojakson aihepiiristä. Lisäksi opiskelijoilla saattaa olla konservatiivinen ja kapea käsitys ammatillisesta toimenkuvasta, eivätkä toimeksiannon tehtävät ehkä vastaa käsitystä.

"Saatetaan esimerkiksi ajatella, että taitelijan tulisi saada kaikki mahdolliset tilaukseen liittyvät asiat valmiina avaimet käteen -periaatteella, vaikka työelämässäkin julkisen taiteen tekijä hankkii usein omatoimisesti lisätietoa esimerkiksi kohteen käyttötavoista."

Motivaatio – tai sen puute – näkyy siinä, että osa opiskelijoista perehtyy ja viimeistelee tilatut työt taitavasti ja aikaa säästämättä, kun taas joillakin muut työt ja opinnot tai puutteet opiskelukyvyyssä vaikuttavat osallistumiseen.

Kampusartin tilaukseen ja Innovationtool-tuotantoihin osallistui runsaasti opiskelijoita, jotka halusivat antaa parastaan, oppia uutta ja projektiin osallistumalla kerätä hyviä työnäytteitä. Onnistuneet työnäytteet puolestaan edesauttavat opiskelijoiden sijoittumista työelämään.

Susana Nevado, Alina Macdonald, Noora Ojanperä, Anu-Riikka Leppänen tutustuvat Turun AMK:n uuden kampuksen havainnekuviin.

Tilaaajaosaaminen – prosessi haltuun ja ajatus kirukkaaksi

KampusARTissa tilaajana toimivat hankkeen koordinaattori Riina Kotilainen ja lehtori Susana Nevado (Turku AMK). Innovationtool-aineistoja taas tilasivat lehtori Peter Björkroth (YH Novia) ja tutkimusvastaava Milla Järvipetäjä (Turku AMK). Tilaajakokemusten perusteella määriteltiin tilausprosessia ja hyvää toimeksiantoa. Seuraavaksi tarkastellaan keskeisimpiä tilausprosessin ominaispiirteitä.

Tilaaajan yllätykseksi luovan työn – ja erityisesti oppilaitosyhteistyön – tilausprosessiin on syytä varata reilusti aikaa.

"Prosessi aloitetaan määrittelemällä tarve, johon tilaustyö vastaa."

Halutaanko havainnollistaa innovaatioprosesseja? Nostattaa tunteita? Elävöittää verkkosivuja? Herättää oivalluksia taiteen äärellä? Toiseksi mitoitetaan ja sovitetaan toimeksianto opiskelijaryhmälle ja opintokokonaisuuteen sopivaksi yhdessä opettajan kanssa.

"Tämän jälkeen koostetaan varsinainen briiffi opiskelijoille näytettäväksi ja työn aloittamisen pohjaksi."

Kun opiskelijat ovat päässeet vauhtiin, on tilaajaan hyvä osallistua erilaisiin luonnosten esittelyihin, välikatselmuksiin tai alustavien ideoiden presentaatioihin.

"Prosessikohtaisesti vaihdellen muutoskommentointia ja välitarkistuksia tarvitaan yhdestä useisiin. Lopuksi tilaaja vielä hyväksyy tai hyväksyttää valmiin työn."

Tilaustyön pohjana olevaan briiffiin on syytä paneutua ja laatia se tarkasti. Tavoitteena on sekä välittää ajatus tilauksesta että luoda hyvä pohja dialogille.

Hyvä briiffi luovaa työtä tilatessa:

- välittää kirukkaasti määritellyn tarpeen tai ongelman eikä toteutustapaa tai valmista ratkaisua
- antaa vapauden ratkaista ongelman eri tavoin
- ei välitä liian suuria odotuksia ja painetta onnistua vain yhdellä tavalla
- ei määritä työtapaa, vaan sallii mielekkään työskentelyn yksin tai ryhmässä.

Yksi tapa määritellä ja välittää ajatuksia toivotusta lopputuloksesta on näyttää esimerkkejä aikaisemmin tehdyistä teoksista, grafiikoista tai kuvituksista. Kuvat ovat universaalisia, kielestä riippumattomia malleja mieltymyksistä. Hankaluutena voi kuitenkin olla, että kuvat ohjaavat liikaa ja parhaat ideat jäävät syntymättä. Lisäksi jos tilaaja näyttää monentyyllisiä mieltymyksiä ja tilauksia on useita, lopputuloksesta saattaa tulla hyvinkin kirjava.

Graafisissa töissä tilausta raamittaa usein valmiiksi laadittu graafinen ohjeisto. Julkista taidetta taas ohjaavat tilaan liittyvät puitteet: esimerkiksi paloturvalliset materiaalit, mitoitus ja kulku tilassa. Onkin olennaista pystyä toimittamaan oikeat ja tarpeelliset reunaehdot tekijöille, mutta toisaalta antaa tekijöille kaikki se vapaus, jonka ne mahdollistavat.

"Parhaimmillaan tilaustyö on jotakin paljon hienompaa ja oivaltavampaa kuin kukaan olisi koskaan älynnyt tilata!"

Opettaja välittäjänä

Tilaustyön sisältävän opintokokonaisuuden opettajan rooli poikkeaa perinteisestä opettajaroolista, sillä opettajan tulee tukea tilaajaa tilausprosessissa ja varmistaa tilauksen sopivuus opintoihin. Opettaja tietää parhaiten, kuinka vaativan ja laajan toimeksiannon opiskelijat voivat opintojen puitteissa toteuttaa: osaamistasoon nähden liian helpot tai vaikeat toimeksiannot eivät motivoi oppimaan.

Innovationtool-kokonaisuudessa tilauksia mitoitettiin ja pilkottiin kiinnostuneiden opiskelijoiden kesken ja kokonaisuudet pyrittiin sovittamaan opiskelijoiden osaamistarpeita ajatellen. Esimerkiksi lyhytelokuvat innovaatiotapahtumista käsikirjoitettiin ja kuvattiin erillisinä kokonaisuuksina eri lukukausina. KampusARTin kevään 2019 toimeksianto osana Taide ja yhteiskunta -opintokokonaisuutta taas rajattiin koskemaan tilapäistä teosta, jolloin opiskelijoilla ei tarvinnut olla kaikkea pysyvien teosten toteuttamiseen liittyvää osaamista.

"Tilaustyössä opintokokonaisuuden opettajan tulee välittää tilaajalle tietoa opintojaksoon liittyvistä asioista (muun muassa ajankohta, työmäärä ja käytettävissä oleva aika) sekä ohjeistaa tilaaja toimittamaan tarvittavat tiedot opiskelijoille."

Lisäksi on olennaista niin opiskelijoiden kuin tilaajankin ymmärryksen kasvattaminen siinä, miten "toinen puoli" ajattelee. Innovationtool-prosessissa pyrittiin varmistamaan opettajilta, mihin työkokonaisuuksien osiin täsmennykset tai muutospyyntöjä kannatti kohdistaa. On kaikille turhauttavaa kertoa huomioita, joita opiskelijat eivät kuitenkaan ehdi tai pysty toteuttamaan. Sen sijaan on tarkoituksenmukaista rakentaa paikkoja hyvälle dialogille, jonka avulla terävöitetään vaikkapa infografiikan välittämää sanomaa tai tarkistetaan visuaalisen ilmeen jatkuvuutta.

Mutkia voi tulla matkaan

Aina hyvä briiffaaminen ja tarkasti suunniteltu opintokokonaisuus eivät takaa onnistunutta ja valmista lopputulosta. Flunssakausi, päällekkäisyydet lukujärjestyksessä tai opiskelijoiden henkilökohtaiset syyt saattavat vaikuttaa tilaustyön onnistumiseen. Vaikka toimeksianto-opintojakson opettajalla onkin suuri vastuu tarpeellisten tietojen välittämisestä ja tilauksen onnistumisesta, on silti tärkeää, että opettaja voi arvioida toimeksiannon sujumista ja neuvotella tilaajan kanssa muutosmahdollisuuksista tai tarvittaessa jopa keskeyttää prosessin. Ei ole tarkoituksenmukaista, että opettaja kantaa vastuun tilaustyöstä ja tekee itse opiskelijatyön, mikäli opiskelijatyö ei kaikilta osin pääsisi maaliin.

Myös tilaajan puutteellinen osaaminen saattaa vaikeuttaa onnistumista: tilaaja voi olla epävarma omista tarpeistaan ja tahtomattaan kaataa fokuoimattoman toiveiden tynnyrin opiskelijoiden niskaan. Lisäksi tilaajan voi olla haastava löytää sitä aikaa, joka tarvitaan opiskelijatöihin perehtymiseen ja palautteen antamiseen. TKI-hankkeissa tilaajia saattaa olla useita, eikä kaikkien mielipiteiden huomioiminen ole aina mahdollista. Onkin tärkeää, että tilaajataho tietää, kuka tekee lopulliset päätökset ja kuka taas välittää ne opiskelijoille.

Tilaaja voi vaikuttaa luovaan työhön

Koska tilaustyö vaatii niin tilaajalta kuin opettajaltakin halukkuutta käydä dialogia ja perehtymistä uusiin asioihin, on hyvä huomioida, että tarvitaan aikaa ja luovuutta.

"Osallistamalla opiskelijapalautteen antamiseen, briiffaukseen ja katselmuksiin tilaaja viestii, että on kiinnostunut opiskelijoiden työstä."

Näin tilaaja ylläpitää omalta osaltaan huolta opiskelijoiden motivaatiosta. Lisäksi tilaajan on oltava valmis omalta osaltaan ottamaan vastaan uusia ajatuksia ja joustamaan luovan prosessin äärellä.

Tilaajan fokusoitumista voisi edesauttaa kysymyspatteri tai tarkistuslista siitä, mitä opiskelijoilta voidaan olettaa. Näiden avulla kannattaisi kirkastaa ja suhteuttaa toimeksiannon tavoite. Opiskelija-taiteilijalla taas voisi olla käytettävissään oma sarja kysymyksiä tai vaikkapa ”kyllä-ei-kaavio”. Luonnosteluvaiheessa kaaviota voisi hyödyntää esimerkiksi infografiikan yhteydessä samaan tapaan kuin keskustelu etenee havainnekuvia poliisille tekävän piirtäjän ja silminnäkijän välillä: ”Pyöreät kasvot – ei ihan noin pyöreät – paksummat huulet – isommat silmät – vaaleammat hiukset.” Näin edettäisiin kohti toivottua lopputulosta, ja kaikkien prosessiin osallistuvien olisi helppoa keskustella työn äärellä.

On kuitenkin hyvä huomioida, että erilaisia asiakkaita varten tulisi olla erilaisia työkaluja. Mikäli tilauksessa on suuri toleranssi erilaisille ratkaisuille, taitelijan tulee ottaa – ja hänelle tulee antaa – vastuu toteutuksen tyylistä ja muodosta. Sen sijaan jos asiakkaan tarve on tarkasti rajattu, taitelijalla on hyvä olla valmiudet toisenlaiseen toteutukseen.

Lähteet

Penttilä, T.; Kairisto-Mertanen, L. & Putkonen A. 2009. Innovaatiopedagogiikka – viitekehys uutta osaamista luovalle oppimiselle. Teoksessa L. Kairisto-Mertanen, H. Kanerva-Lehto & T. Penttilä (toim.) Kohti innovaatiopedagogiikkaa. Uusi lähestymistapa ammattikorkeakoulujen opetukseen ja oppimiseen. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 92, 9–24.

Poikela, S.; Lähteenmäki, M. & Poikela, E. 2002. Mikä on ongelmaperustaista oppimista ja mikä ei. Teoksessa E. Poikela (toim.) Ongelmaperustainen oppiminen – teoriaa ja käytäntöjä. Tampere: Tampere University Press, 23–32.

26.08.2019

